

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

04 Mýty o domácím násilí

Přestože je fenomén partnerského násilí i v České republice vnímán jako závažný celospolečenský problém, ze zkušeností obětí i odborníků, kteří se touto problematikou zabývají jasně vyplývá, že ve společnosti stále přetrvává řada mýtů, které znesnadňují pozici oběti a naopak napomáhají násilníkům.

Tyto rozšířené předsudky brání ženám, aby otevřeně hovořily o tom, co prožívají a vedou k jejich další viktimizaci. Tvoří překážky při hledání a poskytování účinné pomoci obětem, omlouvají a racionalizují násilné chování pachatele a odvrací pozornost od skutečného problému.

Mezi nejčastější mýty patří:

- Domácí násilí není běžné, týká se jen málo rodin a párů.
- K domácímu násilí dochází jen v nižších společenských vrstvách.
- Ženy své partnery k násilí vyprovokují, takže jsou za násilí zodpovědné.
- Domácí násilí nemůže být tak hrozné, jinak by žena od něj odešla.
- Ženy mají násilí ve vztahu rády.
- Násilný partner může být dobrým otcem.
- Případy domácího násilí jsou jen drobné neshody, nedochází k němu při zranění.
- Příčinou domácího násilí je alkoholismus partnera.

Domácí násilí není běžné, týká se jen málo rodin a párů...

Studie, které se zabývají výskytem partnerského a domácího násilí se shodují, že se nejedná o jev, ke kterému by docházelo výjimečně. Podle výzkumu mezinárodní agentury FRA¹ zažívá některou z forem násilí v ČR až 32% žen, přičemž přímou zkušenost s fyzickým násilím ze strany partnera má v ČR 21% žen (průměr v EU 22% žen)

Ve Velké Británii například domácí násilí tvoří více než čtvrtinu všech ohlášených trestných činů. 40-50% zavražděných žen je zabito vlastním partnerem či manželem.

Podle Federal Bureau of Investigation (1991)² tvoří v USA partnerské násilí hlavní příčinu zranění žen ve věku od 15 do 44 let, více než dopravní nehody a přepadení dohromady.

K domácímu násilí dochází jen v nižších společenských vrstvách...

Z odborných studií i z klinických zkušeností vyplývá, že k partnerskému násilí dochází ve všech společenských vrstvách, bez ohledu na vzdělání, příjmy, bydliště (vesnice či město) a

¹ <http://fra.europa.eu/en/survey/2012/survey-gender-based-violence-against-women>

² <http://www.cybergrrl.com/views/dv/book/myth.html>

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

mnoho pachatelů i obětí zastává významné společenské postavení (lékaři, právníci, policisté, podnikatelé, zastupitelé atd.) Na jeho výskyt nemá vliv věk, náboženské vyznání ani rasa. Partnerské násilí se vyskytuje jak v heterosexuálních, tak homosexuálních vztazích. Dojem, že se násilí týká jen určitých vrstev vznikl zřejmě proto, že v některých skupinách společnosti se násilí utajuje více než v jiných.

Partnerské násilí jsou jen drobné neshody...

Základními charakteristikami partnerského násilí je dlouhodobé trvání a opakování násilných incidentů. Ty se v cyklu násilí střídají s fázemi klidu. Kromě psychického teroru (zamykání v bytě, kontroly, příkazy, odpírání potravy či spánku) a fyzického násilí (bití, škrčení, pálení) domácí násilí zahrnuje i případy, které končí vážným poraněním s doživotními následky či smrtí.

Podle Adamse³ (1989) tvoří 22-35% žen, které jsou ošetřeny na pohotovosti s vážným zraněním oběti partnerského násilí. Každá pátá žena, která byla napadena svým partnerem přiznala, že byla stejnou osobou napadena opakovaně.

Týrání je v řadě případů pravděpodobnou příčinou sebevražd žen, kde nebyla stanovena příčina.

To není násilí, je to jen hádka...

Je nutné uvědomit si významný rozdíl mezi hádkou a násilím. Při hádce se jedná o konflikt dvou stran, které jsou přibližně stejně silné, vyrovnané. Většinou jde o konflikt zájmů, přičemž každá strana se snaží prosadit své stanovisko. Pokud je však mezi nimi nerovnost sil a moci (např. jedna strana prosazuje své zájmy prostřednictvím zastrašování, využívání fyzické převahy, zbraní nebo ekonomickou převahou), už se nejedná o hádku, ta se mění v násilí.⁴

Příčinou násilí je alkoholismus partnera...

K násilí dochází také v rodinách, kde partner nepije. Alkohol může působit jako určitý katalyzátor násilí, pod jeho vlivem se odbourávají zábrany a agresivní impulsy se zesilují, **není ale příčinou násilí**. Stav opilosti je často násilníky využíván jako omluva pro jejich agresivní chování. Také pro některé ženy je mnohdy přijatelnější věřit tomu, že jejich muž by se nechoval násilně, kdyby nepil. Velmi traumatizující pro ně je, když k násilí dojde, i když partner není opilý. Z případů zachycených organizací ROSA došlo k fyzickému násilí pod vlivem alkoholu zhruba ve čtvrtině všech případů⁵.

Musela ho nějak vyprovokovat, může si za to sama

³ <http://www.cybergrrl.com/views/dv/book/myth.html>

⁴ Cviková, J., Juráňová, J. (Eds.) Piata žena. Aspekty násilia páchaného na ženách. Bratislava, Aspekt, 2001.

⁵ ROSA, Domácí násilí a jak se proti němu bránit. Praha, Informační a poradenské centrum ROSA, 2001.

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

Násilní partneři často tvrdí (a bohužel se s takovýmto obviněním setkávají ženy i z úst policistů či pracovníků pomáhajících profesí), že byli k násilí vyprovokováni. Takovýto postoj ale legitimizuje násilné chování a zbavuje násilníka odpovědnosti za jeho chování. Jedním z mechanismů, kterým se ženy vyrovnávají s násilím, je vytváření takových vzorců chování, které minimalizují možnost eskalace násilí. Jako záminka k násilí může posloužit cokoli: ženin názor, kontaktování rodiny či přátel, připravené jídlo, chování dětí a jiné. Žádná záminka nemůže sloužit jako omluva násilí. Pokud má násilný partner zlost na někoho jiného, ve většině případů nikdy situaci neřešil násilím. To, že se jedná o jeho ženu či partnerku, jej nelegitimizuje k agresivnímu a majetnickému chování. Za násilí nese odpovědnost ten kdo se ho dopouští.

Nemůže to být tak hrozné, jinak by už dávno odešla...

Pro většinu lidí je nepochopitelné, proč oběti domácího násilí od násilného partnera neodejdou. Tím, že ve vztahu zůstávají, je jim připisovaná odpovědnost za další násilné incidenty. Je ale potřeba si uvědomit, že za násilí je zodpovědný ten, kdo se ho dopouští.

Důvodů, proč žena zůstává ve vztahu, je celá řada a jsou velmi individuální. Uvádíme pouze některé z nich:

- specifika dynamiky partnerského násilí (viz cyklus násilí).
- oběť chce zachovat dětem úplnou rodinu.
- náboženské, kulturní či tradiční tlaky, díky kterým si žena myslí, že je její povinností udržet rodinu za každou cenu.
- má k partnerovi stále citový vztah, omlouvá ho a chce věřit v jeho změnu.
- je ekonomicky a sociálně závislá, nemá kam odejít.
- sociální a právní systém reaguje necitlivě, neefektivně.
- sociální izolace, nedostatek podpory z okolí.
- strach a bezmoc – strach z fyzického napadení či zabití (muž ženě často vyhrožuje, že pokud odejde nebo o situaci někomu řekne, tak ji zabije).

násilí odchodem nemusí skončit, v době rozchodu či rozvodu naopak často eskaluje. Studie ukazují, že týraným ženám, které odcházejí od svého partnera, hrozí vyšší riziko, že budou zabity než těm, které ve vztahu zůstávají. Podle Hartové (1988)⁶ je toto procento vyšší až o 75%.

⁶ <http://www.cybergrrl.com/views/dv/book/myth.html>

